

Ён з'яўляецца старшынёй савета па абароне кандыдацкіх і доктарскіх дысертацый па спецыяльнасцях «Руская мова», «Беларуская мова» і «Параўнальна-гістарычнае, тыпалагічнае і супастаўляльнае мовазнаўства» пры БДУ. Пад яго кіраўніцтвам на філалагічным факультэце БДУ кожныя 2 гады праводзіцца Міжнародная навуковая канферэнцыя «Руская мова: сістэма і функцыянаванне». Іван Сямёнавіч – рэдактар шэрагу зборнікаў навуковых прац і матэрыялаў міжнародных канферэнцый.

З 2009 г. І. С. Роўда ўзначальвае Беларускае грамадскае аб'яднанне выкладчыкаў рускай мовы і літаратуры, з 2010 г. выконвае абавязкі галоўнага рэдактара часопіса «Русістыка ў Беларусі». З'яўляецца таксама членам рэдкалегій часопісаў «Руская мова і літаратура», «Роднае слова», «Веснік БДУ».

Іван Сямёнавіч надае вялікую ўвагу падрыхтоўцы таленавітай моладзі, інтэлектуальнаму развіццю школьнікаў і абітурыентаў, іх прафесійнай арыентацыі. Неаднаразова выконваў абавязкі старшыні журы Рэспубліканскай алімпіяды па рускай мове і літаратуры сярод школьнікаў.

І. С. Роўда – высокакваліфікаваны спецыяліст, таленавіты педагог, добры арганізатар і тактоўны кіраўнік. Калегі і вучні глыбока паважаюць яго за высокі прафесіяналізм і лепшыя чалавечыя якасці: добраазначлівасць, чуласць, справядлівасць, сціпласць.

Супрацоўнікі філалагічнага факультэта шчыра віншуюць Івана Сямёнавіча з юбілеем і жадаюць яму моцнага здароўя, асабістага шчасця, удачы і доўгай плённай навуковай і педагогічнай працы.

*Дэканат філалагічнага факультэта,
кафедра рускай мовы*

МІКАЛАЙ РЫГОРАВІЧ ПРЫГОДЗІЧ

1 студзеня 2013 г. адзначыў 60-гадовы юбілей доктар філалагічных навук, прафесар, загадчык кафедры гісторыі беларускай мовы Мікалай Рыгоравіч Прыгодзіч.

Юбіляр нарадзіўся ў вёсцы Лышка Пінскага раёна Брэсцкай вобласці. Пасля заканчэння ў 1970 г. сярэдняй школы паступіў на філалагічны факультэт, усё далейшае жыццё і працоўная дзейнасць яго звязаны з Беларускім дзяржаўным універсітэтам. Атрымаўшы ў 1975 г. дыплом па спецыяльнасці «Беларуская мова і літаратура, руская мова і літаратура» і працаваўшы некаторы час выкладчыкам, Мікалай Прыгодзіч стаў аспірантам, напісаў кандыдацкую дысертацыю пад кіраўніцтвам доктара філалагічных навук прафесара Льва Шакуна. У 1982 г. М. Р. Прыгодзіч абараніў кандыдацкую дысертацыю на тэму «Складаныя прыметнікі ў старабеларускай мове». Вынікам паглыблення распачатага даследавання па гісторыі словаўтварэння стала абароненая ў 2000 г. доктарская дысертацыя «Словаскладанне ў гісторыі беларускай мовы». Адначасова была надрукавана манаграфія «Словаскладанне ў беларускай мове».

У манаграфіі, заснаванай на багатым фактычным матэрыяле, выбраным са старажытных тэкстаў XIV – XVIII стст., і дадзеных сучаснай беларускай мовы, прадстаўлена цэльная навуковая канцэпцыя паходжання і развіцця словаскладання як аднаго з найбольш прадуктыўных спосабаў словаўтварэння. Гісторыя словаскладання ў беларускай мове разгледжана аўтарам як працэс узаемадзеяння кампанентаў кніжна-літара-

турнай і народна-размоўнай крыніц у складзе слоў-кампазітаў, на які аказвалі ўздзеянне сацыялінгвістычныя фактары, міжмоўныя кантакты. Асноўная частка манаграфіі змясціла сістэматызаванае апісанне дванаццаці структурных тыпаў складаных слоў беларускай мовы, пры гэтым была адзначана ступень прадуктыўнасці дадзеных словаўтваральных тыпаў і мадэлей кампазітаў. М. Р. Прыгодзіч прывёў лексіка-грамматычную характарыстыку складаных слоў, а таксама паказаў асаблівасці іх стылістычнага выкарыстання. У манаграфіі праведзена думка пра тое, што кампазіты ў сучаснай беларускай мове выяўляюць пэўную пераемнасць са старабеларускім перыядам толькі ў дачыненні да складанняў народна-дыялектнага характару. Кампазіты ж кніжна-літаратурнага паходжання, якіх у сучаснай беларускай мове намнога больш, узніклі як калькі і запазычанні найперш з рускай мовы. Аўтар адзначыў таксама індывідуальнае словаскладанне сучасных беларускіх паэтаў, пісьменнікаў, журналістаў, грамадскіх дзеячаў. У цэлым словаскладанне разгледжана як прадуктыўны спосаб беларускага словаўтварэння і працяўленне тэндэнцыі мовы да эканоміі і сцісласці ў выражэнні.

Пра навуковыя зацікаўленні і дасягненні юбіляра красамоўна сведчаць больш за 300 напісаных ім (і пры яго ўдзеле) прац, сярод якіх манаграфіі «Шчодрасць слова» (1990), «Словаскладанне ў беларускай мове» (2000), слоўнікі «Асобна, разам, праз дэфіс: Слоўнік-даведнік» (1994), «Старабеларускі лексікон» (1997), «Пішам без памылак: Асобна, разам, праз дэфіс» (2002), «Слоўнік сучаснай беларускай мовы» (2009, 2010). Мікалай Рыгоравіч адносіцца да ліку тых лінгвістаў, якія не абмяжоўваюцца ў сваіх навуковых зацікаўленнях адной-дзвюма тэмамі: з уласцівай яму грунтоўнасцю і ўвагай ён даследуе праблемы як гісторыі беларускай мовы, так і яе сучаснага

стану. Сярод зацікаўленняў юбіляра апошняга часу выразна вылучаюцца даследаванні ў галіне гісторыі беларускага мовазнаўства («Беларускае мовазнаўства», 2006), а таксама замежнай беларускай мовы («Герман Бідэр як даследчык беларускай мовы», 2007; «Беларуская мова ў працах замежных лінгвістаў», 2010). Як навуковы кансультант і аўтар, М. Р. Прыгодзіч удзельнічаў у падрыхтоўцы «Энцыклапедыі літаратуры і мастацтва Беларусі», «Беларускай энцыклапедыі» (у 18 тамах), галіновай энцыклапедыі «Беларуская мова», энцыклапедыі «Рэспубліка Беларусь».

Прозвішча і навуковыя працы Мікалая Рыгоравіча Прыгодзіча вядомы не толькі ў айчынным мовазнаўстве. Ён выступаў адным з каардынатарў міжнароднага праекта «Змены ў сучасных славянскіх мовах: 1945–1995», які курыраваўся ЮНЕСКА і выконваўся ў Апольскім універсітэце (Польшча, 1990–1998), быў дакладчыкам на XIII Міжнародным з'ездзе славістаў (Славенія, 2003), апошнім часам актыўна супрацоўнічае з універсітэтам у Альдэнбургу (Германія) у сувязі з выкананнем фундаментальнага агульнаславянскага праекта «Германскія запазычаныя ў славянскіх мовах».

М. Р. Прыгодзіч клапаціцца пра ўшанаванне памяці і захаванне навуковай спадчыны лінгвістаў ранейшых пакаленняў. З яго ініцыятывы ўзначаленая ім кафедра арганізавала навуковыя канферэнцыі да юбілейных дат з дня нараджэння І. І. Насовіча, М. А. Жыдовіч, Л. М. Шакуна; навуковыя чытанні, прысвечаныя памяці А. І. Жураўскага, Е. С. Мяцельскай і інш.

Як і іншыя педагогі філалагічнага факультэта, М. Р. Прыгодзіч займаецца складаннем і распрацоўкай вучэбна-метадычных выданняў і дакументаў, неабходных для вучэбнага працэсу. Сёння ўсе ВНУ краіны, што рыхтуюць філолагаў-беларусазнаўцаў, працуюць па адукацыйным стандартце, створаным пры ўдзеле Мікалая Рыгоравіча; выкладанне дысцыплін «Беларуская палеаграфія», «Беларуская мова (Прафесійная лексіка)», «Гісторыя беларускага мовазнаўства» вядзецца ў адпаведнасці са складзенымі ім і пры яго ўдзеле тыповымі праграмамі.

Мікалай Рыгоравіч умее і любіць працаваць з моладдзю, ён адчувае і ведае, як і чым зацікавіць студэнтаў, як дапамагчы ім знайсці свой шлях у навуцы. Пад кіраўніцтвам Мікалая Рыгоравіча напісана багата курсавых, дыпломных і магістарскіх прац, абаронена сем кандыдацкіх дысертацый.

М. Р. Прыгодзіч з'яўляецца старшынёй Экспертнага савета па мовазнаўстве Вышэйшай атэстацыйнай камісіі Рэспублікі Беларусь, членам секцыі філалогіі вучэбна-метадычнага аб'яднання ВНУ Рэспублікі Беларусь, членам вучонага савета філалагічнага факультэта, намеснікам старшыні Камітэта па прысуджэнні прэміі імя У. Пічэты (філалогія), а таксама намеснікам галоўнага рэдактара часопіса «Веснік БДУ» (серыя IV), часопіса «Роднае слова», членам рэдкалегіі часопіса «Беларуская мова і літаратура» і інш.

Адданаць сваёй справе і сумленнае выкананне абавязкаў з'яўляюцца ўзорам для пераймання і ствараюць адпаведную атмасферу на кафедры, якой ён кіруе. Як загадчык, Мікалай Рыгоравіч заўсёды ўважлівы да супрацоўнікаў, тактоўны і ветлівы, умее стварыць прыдатныя працоўныя абставіны, пры неабходнасці своечасова падкажа і дасць параду – адным словам, клапаціцца пра тое, каб кафедра была такім месцам працы, куды супрацоўнікі прыходзілі б з задавальненнем.

Актыўная працоўная і грамадская дзейнасць М. Р. Прыгодзіча адзначана дзяржаўнымі ўзнагародамі – ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга (1986), Нагрудным знакам «Выдатнік адукацыі Рэспублікі Беларусь» (2003), Ганаровай граматай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь (2013), а таксама Ганаровымі граматамі Міністэрства адукацыі, Вышэйшай атэстацыйнай камісіі, Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта і інш.

Шчыра жадаем паважанаму Мікалаю Рыгоравічу плёну ў працоўнай і навуковай дзейнасці, душэўнага ладу і спакою, духоўнай моцы, здароўя і дабрабыту!

Кафедра гісторыі беларускай мовы Orecusae si